

Acta Biol. Debr. Oecol. Hung 18: 67–72, 2008

ÚJABB ADATOK A JUTI-TÓ (SIÓJUT) VÍZIBOGÁR ÉS VÍZIPOLOSKA FAUNÁJÁHOZ (COLEOPTERA: HYDRADEPHAGA ÉS HYDROPHILOIDEA, HETEROPTERA: NEPOMORPHA ÉS GERROMORPHA)

KÁLMÁN ANDRÁS* – KÁLMÁN ZOLTÁN – SOÓS NÁNDOR

PTE TTK Általános és Alkalmazott Ökológiai Tanszék, Pécs 7624 Ifjúság útja 6.
*xelgon@citromail.hu

FURTHER DATA TO THE AQUATIC COLEOPTERA AND HETEROPTERA FAUNA OF THE JUTI-TÓ, SIÓJUT, HUNGARY (COLEOPTERA: HYDRADEPHAGA AND HYDROPHILOIDEA, HETEROPTERA: NEPOMORPHA AND GERROMORPHA)

A. KÁLMÁN – Z. KÁLMÁN – N. SOÓS

University of Pécs, Department of General and Applied Ecology Pécs H-7624 Ifjúság útja 6.

KIVONAT: Jelen közleményben a Juti-tó területén másodízben végzett faunisztikai vizsgálatainkról számolunk be, valamint először közlünk adatokat a Juti-tó vízipoloska faunájáról. Eddigi gyűjtéseink alapján 54 vízibogár és 10 vízipoloska taxon előfordulását regisztráltuk a területen. Faunisztikai szempontból kiemelkedő jelentőségű a nádi keringőbogár (*Gyrinus suffriani* Scriba, 1855) előfordulása.

ABSTRACT: In this paper we gave information about the results of our further faunistic samplings on Juti-tó, where the occurrences of 54 aquatic coleoptera and 10 aquatic heteroptera taxa were detected. From faunistical point of view, an interesting results is the occurrence of a rare whirligig beetle species, *Gyrinus suffriani* Scriba, 1855

Key words: faunistics, Somogy Country, *Gyrinus suffriani*

Bevezetés

A Juti-tó vizsgálatát 2005 októberében kezdtük el melynek előzetes eredményei már bemutatásra kerültek (KÁLMÁN és KÁLMÁN 2006). A tó az előző évek jelentős vízszint- ingadozásával ellentétben a mostani gyűjtések alkalmával stabilabb állapotot mutatott. A tavaszi periódusban az elolvadó hó és jég hatására tapasztalható volt némi elöntés, ami gyorsan visszahúzódott. Ezen kívül jelentősebb vízszint-ingadozást nem tapasztaltunk, ami kedvezett dús és állandó vegetáció kialakulásának. Az előkerült fajok gazdagságában is megmutatkozik ez az állandó állapot az

előző évekhez képest. A további mintavételeinket kiterjesztettük a vízi és vízfelszíni poloskák vizsgálatára is. Újabb gyűjtési eredményeink ismertetése és az összes adat közlése mellett a két tó-részlet (v.ö. KÁLMÁN és KÁLMÁN 2006) a terület vízbogár és vízipoloska faunájának különbségeit is összefoglaljuk.

Anyag és módszer

Újabb faunisztikai mintavételeinket 2006. március 18., április 15., 16., 2007. március 30., 31., április 01., napokon végeztük. Minden gyűjtés alkalmával vettünk mintát a „Kis-tó” és a „Nagy-tó” területéről is, több mintavételi helyről. A mintavétel vízhálózással történt, melyhez 0,5 mm lyukbőségű szitaszövetből készített, 1,5 méter hosszú nyéllal ellátott kézhálókat használtunk. A megfogott egyedeket kis üvegekben 70%-os etanolban tartósítottuk.

A vízbogár imágók azonosításához CSABAI (2000), valamint CSABAI és munkatársai (2002) munkáit használtuk. A bogarakat Kálmán András és Kálmán Zoltán azonosította. A nevezéktan CSABAI (2003) munkáját követi. A vízi és vízfelszíni poloskák azonosítását JANSSON (1986), BENEDEK (1969), SOÓS (1963) és SAVAGE (1989) munkái alapján Soós Nándor végezte. A poloskák nevezéktana KONDOROSSY (1999) munkáján alapul. A gyűjtéseket minden alkalommal Kálmán András és Kálmán Zoltán végezte.

Eredmények

Faunisztikai vizsgálataink során 54 vízbogár taxon (Haliplidae 3, Dytiscidae 27, Noteridae 2, Gyrinidae 3, Spercheidae 1, Helophoridae 1, Hydrophilidae 15, Hydraenidae 2), és 10 vízi és vízfelszíni poloska taxon (Gerridae 1, Nepidae 2, Naucoridae 1, Pleidae 1, Notonectidae 1, Corixidae 4) előfordulását regisztráltuk. Az egyes fajok előfordulásának megoszlását a Nagy-tó és a Kis-tó között, a területre nézve új vízbogár fajokat kiemelve, az 1. és a 2. táblázat foglalja össze. Az előkerült fajok között elsősorban hazánkban gyakori, szinte minden víztípusban előforduló fajok vannak, de emellett szintén gyakorinak mondhatók a mocsarak jellegzetes fajai.

A vízipoloskák közül faunisztikai szempontból említésre érdemes, vagy Somogy megyéből eddig nem ismert faj nem került elő (v.ö. KONDOROSSY 2001). Új gyűjtéseink alkalmával a területre nézve 33 új vízbogár taxon került elő, ami elképzelhető, hogy az állandó vízszintnek volt köszönhető.

Kiemelkedő jelentőségű a nádi keringőbogár (*Gyrinus suffriani* Scriba, 1855) előfordulása, mely egész Európában ritkának (ritkán gyűjtött fajnak) mondható, Magyarországról eddig csak Balatonedericsről, Izsákról, Keszthelyről, Mosonmagyaróvárról és Szerencséről ismerjük régi példányait. Életmódját tekintve az egyetlen olyan keringőbogárfaj, amely a sűrű nádasokat és gyékényeseket kedveli. A faj első ízben került elő Somogy megye területéről (v.ö. CSABAI 2001).

1. táblázat. Előkerült vízbogár fajok, előfordulásuk helye, ideje és egyedszáma
 (●: első gyűjtés, ○: második gyűjtés, ◼: mindkét gyűjtés során előfordult fajok)

Előkerült fajok	Kis-tó	Nagy-tó	Kis-tó	Nagy-tó
Halipidae				
<i>Halipus fluviatilis</i> Aubé, 1836		●		2006.03.15. 2,
<i>Halipus ruficollis</i> (De Geer, 1774)	◼	◼	2006.03.11. 1, 2006.04.16. 3, 2006.04.16. 4, 2007.03.30. 4, 2007.03.31. 1,	2006.03.15. 1, 2007.03.31. 1,
<i>Peltodytes caesus</i> (Duftschmid, 1805)		◼		2006.03.10. 1, 2006.03.15. 2, 2007.03.31. 2,
Dytiscidae				
<i>Liopterus haemorrhoidalis</i> (Fabricius, 1787)	○	○	2007.03.31. 2,	2007.03.31. 1,
<i>Hydroglyphus geminus</i> (Fabricius, 1792)	◼	◼	2006.03.11. 3, 2006.04.16. 1, 2007.03.30. 7, 2007.03.31. 2,	2006.03.11. 3, 2006.04.15. 5, 2007.03.31. 9,
<i>Graptodytes bilineatus</i> (Strum, 1835)		○		2007.03.31. 1,
<i>Graptodytes pictus</i> (Fabricius, 1787)	◼	◼	2006.03.11. 2, 2006.04.16. 2,	2006.03.11. 2, 2006.04.15. 3,
<i>Hydroporus angustatus</i> Sturm, 1835		●		2006.03.11. 2, 2006.03.15. 1,
<i>Porhydrus lineatus</i> (Fabricius, 1775)	○	○	2007.03.31. 1,	2006.03.18. 1, 2007.03.31. 1,
<i>Hydrovatus cuspidatus</i> (Kunze, 1818)	○	◼	2006.04.16. 1,	2006.03.15. 1, 2006.04.15. 1,
<i>Hygrotus decoratus</i> (Gyllenhal, 1808)	○		2006.04.16. 1,	
<i>Hygrotus inaequalis</i> (Fabricius, 1776)	○	○	2006.04.16. 1, 2007.03.30. 1, 2007.03.31. 1,	2006.04.15. 1,
<i>Hygrotus impressopunctatus</i> (Schaller, 1783)	◼	◼	2006.03.11. 3, 2007.03.30. 1, 2007.03.31. 3,	2006.03.15. 1, 2006.03.18. 1, 2007.03.31. 1,
<i>Hyphydrus ovatus</i> (Linnaeus, 1761)	○	◼	2006.04.16. 5, 2007.03.31. 2,	2006.03.15. 1, 2006.04.15. 27, 2007.03.31. 2,
<i>Laccophilus minutus</i> (Linnaeus, 1758)	○	◼	2007.03.30. 1, 2007.03.31. 3,	2006.03.10. 4, 2006.03.11. 6, 2006.03.15. 1, 2006.04.15. 1, 2007.03.31. 1,
<i>Laccophilus poecilus</i> Klug, 1834	○	◼	2007.03.31. 1,	2006.03.15. 2, 2006.04.15. 2, 2007.03.31. 1,
<i>Agabus labiatus</i> (Brahm, 1790)	○		2006.04.16. 1, 2007.04.01. 1,	
<i>Agabus undulatus</i> (Schrank, 1776)	◼	◼	2006.03.11. 1, 2006.04.16. 2, 2007.03.31. 2, 2007.04.01. 8,	2006.03.11. 2, 2006.03.15. 1, 2006.03.18. 1,
<i>Ilybius fenestratus</i> (Fabricius, 1871)	○		2006.04.16. 2,	
<i>Colymbetes fuscus</i> (Linnaeus, 1758)	◼	◼	2006.03.11. 7, 2007.03.31. 1, 2007.04.01. 1,	2006.03.15. 3, 2007.03.31. 1,
<i>Rhantus suturalis</i> (MacLeay, 1825)	◼	◼	2005.12.10. 7, 2006.03.11. 3, 2006.04.16. 15, 2007.03.30. 2, 2007.03.31. 2, 2007.04.01. 16,	2005.12.10. 3, 2006.03.10. 4, 2006.03.15. 3, 2006.04.15. 1, 2007.03.30. 2, 2007.03.31. 4, 2007.04.01. 7,

Előkerült fajok	Kis-tó	Nagy-tó	Kis-tó	Nagy-tó
<i>Rhantus frontalis</i> (Marshall, 1802)	○		2007.03.31. 1,	
<i>Rhantus grapii</i> (Gyllenhal, 1808)		○		2007.03.31. 1,
<i>Acilius canaliculatus</i> (Nicolai, 1822)	○		2007.04.01. 1,	
<i>Graphoderus austriacus</i> (Strum, 1834)		○		2006.03.18. 1, 2006.04.15. 1, 2007.03.31. 1,
<i>Graphoderus cinereus</i> (Linnaeus, 1758)	○	●	2006.04.16. 1,	2006.03.15. 1,
<i>Cybister lateralimarginalis</i> (De Geer, 1774)	●	●	2006.03.10. 1, 2006.03.11. 1,	2006.03.10. 1,
<i>Dytiscus marginalis</i> Linnaeus, 1758		●		2006.03.11. 1,
<i>Hydaticus seminiger</i> (De Geer, 1774)		○		2006.04.15. 1, 2007.04.01. 3,
<i>Hydaticus transversalis</i> (Pontoppidan, 1763)	○	○	2006.04.16. 1, 2007.04.01. 1,	2006.04.15. 5, 2007.03.31. 1, 2007.04.01. 2,
Noteridae				
<i>Noterus clavicornis</i> (De Geer, 1774)	○	☐	2007.03.30. 1,	2006.03.15. 2, 2006.04.15. 28, 2007.03.30. 1, 2007.03.31. 4,
<i>Noterus crassicornis</i> (O.F.Müller, 1776)	☐	☐	2006.03.11. 1, 2006.04.16. 2, 2007.03.30. 1, 2007.03.31. 1,	2006.03.10. 1, 2006.03.11. 1, 2006.03.15. 7, 2006.03.18. 5, 2006.04.15. 46, 2007.03.31. 3,
Gyrinidae				
<i>Gyrinus suffriani</i> Scriba, 1855		○		2006.03.18. 2, 2006.04.15. 7, 2007.03.31. 1,
<i>Gyrinus substriatus</i> Stephens, 1829	●	☐	2006.03.11. 3,	2006.03.15. 2, 2006.03.15. 3, 2006.04.15. 1,
<i>Gyrinus paykulli</i> Ochs, 1927		☐		2006.03.11. 2, 2006.03.15. 1, 2006.03.18. 1,
Spercheidae				
<i>Spercheus emarginatus</i> (Schaller, 1783)	☐		2006.03.11. 1, 2007.03.31. 1,	
Helophoridae				
<i>Helophorus minutus/paraminutus</i>		○		2007.03.31. 2,
Hydrophilidae				
<i>Anacaena limbata</i> (Fabricius, 1792)	☐	☐	2006.03.11. 1, 2006.04.16. 3, 2007.03.30. 1, 2007.03.31. 1,	2005.10.15. 1, 2006.03.11. 1, 2006.03.15. 1, 2006.03.18. 1, 2006.04.15. 2, 2007.03.31. 1,
<i>Laccobius minutus</i> (Linnaeus, 1758)		☐		2005.10.15. 1, 2006.04.15. 1,
<i>Cymbiodyta marginella</i> (Fabricius, 1792)		○		2006.04.15. 1, 2007.03.31. 1,
<i>Enochrus fuscipennis</i> (Thomson, 1884)		○		2006.04.15. 1,
<i>Enochrus quadripunctatus</i> (Herbst, 1797)		○		2006.04.15. 1,
<i>Enochrus testaceus</i> (Fabricius, 1801)	○	☐	2006.04.16. 1, 2007.03.31. 1,	2005.10.15. 2, 2006.03.11. 2, 2006.04.15. 24, 2007.03.31. 2,
<i>Enochrus affinis</i> (Thunberg, 1794)	○	○	2007.03.31. 1,	2007.03.31. 1,

Előkerült fajok	Kis-tó	Nagy-tó	Kis-tó	Nagy-tó
<i>Enochrus coarctatus</i> (Gredler, 1863)	○	○	2006.04.16. 1,	2006.04.15. 3, 2007.03.31. 1,
<i>Helochares lividus</i> (Froster, 1855)		○		2006.04.15. 2,
<i>Helochares obscurus</i> (O.F.Müller, 1776)	○	■	2006.04.16. 1, 2007.03.30. 1, 2007.03.31. 2,	2005.12.10. 1, 2006.04.15. 2, 2007.03.31. 4,
<i>Hydrobius fuscipes</i> (Linnaeus, 1758)	■	■	2006.03.11. 1, 2006.04.16. 4, 2007.03.30. 3, 2007.03.31. 1,	2006.03.11. 3, 2006.04.15. 2, 2007.03.31. 3,
<i>Hydrochara caraboides</i> (Linnaeus, 1875)	○	○	2007.03.31. 2,	2006.04.15. 6,
<i>Hydrophilus piceus</i> Linnaeus, 1758	●		2006.03.10. 1,	
<i>Limnoxenus niger</i> Zschach, 1788	○	○	2006.04.16. 1, 2007.03.30. 1, 2007.03.31. 1,	2006.04.15. 1, 2007.03.31. 1,
<i>Berosus signaticollis</i> (Charpentier, 1825)		○		2006.04.15. 1,
Hydraenidae				
<i>Limnebius papposus</i> Mulsant, 1844		●		2006.03.11. 1,
<i>Ochthebius</i> sp.	○	■	2007.03.31. 4,	2006.03.11. 2, 2007.03.30. 4, 2007.03.31. 3

2. táblázat. Előkerült vízi- és vízfelszíni poloska fajok

Előkerült fajok	Kis-tó	Nagy-tó	Kis-tó	Nagy-tó
Gerridae				
<i>Gerris argentatus</i> Schummel, 1832	●	●	2006.04.16. 1,	2006.04.15. 3,
Nepidae				
<i>Nepa cinerea</i> Linnaeus, 1758	●	●	2006.04.16. 3,	2006.04.15. 13,
<i>Ranatra linearis</i> (Linnaeus, 1758)		●		2006.04.15. 11,
Naucoridae				
<i>Ilyocoris cimicoides</i> (Linnaeus, 1758)	●	●	2006.04.16. 3,	2006.04.15. 8, 2007.03.30. 1,
Pleidae				
<i>Plea minutissima</i> Leach, 1817	●	●	2006.04.16. 7,	2006.04.15. 6,
Notonectidae				
<i>Notonecta glauca</i> Linnaeus, 1758	●	●	2006.04.16. 3,	2006.04.15. 1,
Corixidae				
<i>Corixa punctata</i> (Illiger, 1807)		●		2007.03.30. 1,
<i>Sigara striata</i> (Linnaeus, 1758)	●	●	2006.04.16. 2,	2006.04.15. 1,
<i>Cymatia coleoptrata</i> (Fabricius, 1777)	●	●	2006.04.16. 1,	2006.04.15. 3,
<i>Hesperocorixa linnaei</i> (Fieber, 1848)	●	●	2006.04.16. 20,	2006.04.15. 1,

Felhasznált irodalom

- BENEDEK, P. (1969): Heteroptera VII. Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae) XVII./7. – Akadémiai kiadó, Budapest, 86 pp.
- CSABAI, Z. – GIDÓ, Zs. – SZÉL, Gy. (2002): Vízibogarak kishatározója II. (Coleoptera: Georissidae, Spercheidae, Hydrochidae, Helophoridae, Hydrophilidae). – Vízi Természet- és Környezetvédelem sor. 16. köt., Környezetgazdálkodási Intézet, Budapest, 206 pp.
- CSABAI, Z. (2000): Vízibogarak kishatározója I. (Coleoptera: Haliplidae, Hygrobiidae, Dytiscidae, Noteridae, Gyrinidae). – Vízi Természet- és Környezetvédelem sor., 15. köt., Környezetgazdálkodási Intézet, Budapest, 277 pp.138.
- CSABAI, Z. (2001): Somogy megye vízibogarainak katalógusa (Coleoptera: Haliplidae, Dytiscidae, Noteridae, Gyrinidae, Spercheidae, Hydrochidae, Helophoridae, Hydrophilidae, Hydraenidae). – Natura Somogyiensis 1: 145–153.
- CSABAI, Z. (2003): Vízibogarak kishatározója III. (Kiegészítő kötet) – Vízi Természet és Környezetvédelem sor. 17. köt., Környezetgazdálkodási Intézet, Budapest, 280 pp.
- JANSSON, A. (1986): The Corixidae (Heteroptera) of Europe and some adjacent regions. – Acta Entomologica Fennica 47: 1–94.
- KÁLMÁN, A. – KÁLMÁN, Z. (2006): Előzetes vizsgálatok a Juti tó vízibogár faunáján – Acta biologica debrecina Supplementum oecologica hungarica 14: 135–138.
- KONDOROSSY, E. (1999): Checklist of the Hungarian bug fauna (Heteroptera). – Folia entomologica hungarica 60: 125–152.
- KONDOROSSY, E. (2001): Somogy megye poloskafaunája (Heteroptera). – Natura Somogyiensis 1: 123–134.
- SAVAGE, A. A. (1989): Adults of the British aquatic Hemiptera Heteroptera: a key with ecological notes. – Scientific publications of Freshwater Biological Association 50, 173 pp.
- Soós, Á. 1963: Heteroptera VIII. Magyarország Állatvilága (Fauna Hungariae) XVII./8. – Akadémiai kiadó, Budapest, 49 pp.